СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 157. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 9. липня, 1927. VOL. XXXV. No. 157. Jersey City, N. J., Saturday, July 9. 1927. THREE CENTS

ФІНАНСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ БАНКИРІВ ЧОТИРОХ ДЕРЖАВ

РОЗГЛЯДАЄ ПИТАННЄ ПОВОРОТУ ФРАНЦІЇ ДО ЗОЛОТОЇ СТОПИ.

ВАШИНГТОН, 7. липня. — Нині зібралася тут конференція банкирів Злучених Держав, Англії, Франції й Німеччини, щоби застановитися над умовами наміреного повороту Франції до золотої стопи.

Французький уряд заповів, що вже на другий місяць Франція має повернути до золотої стопи та встабілізувати (завести постійний курс) свої гроші. Франк мабви мати постійно вартість одної двайцять-пятої частини доляра.

ВЕЛИКА ДЕМОНСТРАЦІЯ ЗА ЗВІЛЬНЕННЄМ САКА Й ВАНЦЕТТІ.

КОМУНІСТИ ДОВОДЯТЬ ДО БІЙКИ ТА РОЗБИТТЯ ДЕМОНСТРАЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 7. липня. — На зазив „комітету визволення Сака й Ванцетті" яких сто тисяч робітників вийшло нині на генеральний страйк о годині 4. сполудня, щоби відбути демонстрацію проти виконування кари смерти на Саку й Ванцетті.

Демонстрація прибрала форму кількох віч на площі Юніон Сквер та в трох других місцях. Кількох бесідників говорило рівночасно з ріжних підвисшень, домагаючися від губернатора Фулера справедливости для засуджених радикалів.

На віче на Юніон Сквері зайшла громада комуністів та почала зараз бійку з вічевиками. Бійку вспокоїла аж поліція, викликана з поліційних стацій. Поліція арештувала 6 осіб.

ФОРД ВІДКЛИКАЄ СВОЇ ВИСТУПИ ПРОТИ ЖИДІВ.

ПРИКАЗУЄ ЗДЕРЖАТИ ДАЛЬШІ ВИСТУПИ В СВОЇЙ ГАЗЕТІ.

НЮ ЙОРК, 7. липня. — Артур Брисбейн, відомий американський журналіст, розіслав по всіх газетах краю заяву в імени автомобілевого фабриканта Генрі Форда, що мовляв Форд переглянув сторінки своєї газети „Де Дірборн Індепендент" та був сильно пораженний постійними протижидівськими виступами газети. Форд мав переконатися, що сі виступи неслушні, та мав зарядити газеті перестати цькувати проти Жидів.

Рівночасно Форд мав відкликати з продажі брошурки проти Жидів, видані на основі статтей в газеті.

ПОТОНУВ, РАТУЮЧИ ДРУГИХ.

ПОТОПАЮЧІ ДІВЧАТА ПОТЯГНУЛИ В ВОДУ ЧОЛОВІКА НА ОЧАХ РОДИНИ.

КЕМДЕН, Ню Джерзі, 7. липня. — Діметріо Кордео, 32-літний мешканець Палмери, кинувся на ратунок двох дочок свого сусіда, потопаючих у річці Пенсокин Крік колоДілеру. Вчувши крики дівчат о ратунок, Кортео одівся в купелевий костюм якось так поспішно, що в хвилі, як він підпливав до дівчат, він зачепив ногою об костюм. Саме в хвилі, як він скрутився, щоби відмотати ногу, дівчата кинулися в страху йому на шию. Всі троє пропали під водою. Кордео пробував увільнитися з обіймів, але се йому не вдавалося, бо його нога не була свобідна, а одна з дівчат, якій було 18 літ, була сильна. Він крикнув о поміч, і на сей крик кількоро людий пустилося плисти до борикаючоїся трійці, та заким вони доплили, всі троє пропали під поверхнею води. Цілій сцені приглядалося четверо малих дітий Кордеа.

Їх добуто з води до 15 мінут, але лікарі не могли вже їх привернути до життя.

СЕНАТОР ЛА ФОЛЕТ ПРО ВАКАЦІЇ ПРЕЗИДЕНТА.

ДОБАЧУЄ ПОЛІТИЧНІ ЦІЛИ ЗА РИБОЛОВСТВОМ.

ВАШИНГТОН, 7. липня. — Сенатор Роберт Ла Фолет видав публичну заяву про нову кандидатуру президента Куліджа. Заява каже, що президент таки старається дістати в третє номінацію на кандидатуру, та що в сій ціли він і виїхав на захід на фарми, щоби примилюватися до фармерів „десять-гальоновими капелюхами" та „хробаками, годованими на молоці".

НЕЩАСНА ПРИГОДА УКРАЇНЦЯ.

ТРЕНТОН, Ню Джерзі, 5. липня. — Степан Слука, 13-літний син місцевого українського імігранта Івана Слуки, пішов на Четвертого Липня в місцевий парк, щоби приглядатися штучним огням, які мало пускати місто. Після врочистости хлопці стали збирати патрони з вистрілених „фаерверків". Серед сміття Степан найшов одну патрону, ще не вистрілену.

Він приніс її домів, і показав її на другий день батькови. Батько хотів забрати патрону від хлопця та викинути в канал, бо вона моглаби бути кабита. Та хлопчина став просити батька, щоби йому дозволив побавитися нею. Він був певний, що патрона вистрілена і він хотів нею побавитися. Батько згодився і хлопчина пішов з патроною на вулицю. В кілька хвилин опісля батько вчув з вулиці страшний гук. Се хлопчина роздобув собі сірника та підпалив патрону. Вибух покалічив йому руку, яка отікала кровю.

Батько задержав переїзджаючий автомобіль та пігнав з хлопцем до шпиталю. Показалося, що вибух урвав всі пальці лівої руки так, що тільки один мізильний палець держався на шкірі. Лікарі втяли цілу долоню, щоби запобігти затроненню крови.

ЗАЦІКАВЛЕННЄ ЛЕТНИЦТВОМ В АМЕРИЦІ ЗРОСТАЄ.

ВАШИНГТОН, 6. липня. — Безпосереднім наслідком трансокеанових летів було велике спопуляризованнє летництва. Доказом сього може послужити хочби те, що до департаменту торговлі вплинуло сими днями 2,059 подань від цивільних людий о признаннє летничих лайсенсів.

СТРАЙК В ОБОРОНІ САКА Й ВАНЦЕТТІ.

НЮ ЙОРК, 6. липня. — Робітничі організації сього міста зарядили для протесту проти трачення Сака й Ванцетті на завтра, на 4. годину сполудня, одногодинний генеральний страйк. Ся година буде посвячена робітничим демонстраціям і вічам.

Цигарові робітники в місті Тампа, в стейті Флорида, виходять з тої самої причини на цілоденний демонстраційний страйк.

Дорадчий комітет губернатора Фулера відбув нині друге засіданнє.

ТИФ У МОНТРЕАЛИ.

ВАШИНГТОН, 6. липня. — Комінг, начальник бюра здоровля, заявляє, що місто Монтреаль у Канаді не є безпечним місцем для туристів, бо там панує епідемія тифу. До того стан міста такий, що він не дає надії на скоре поліпшеннє.

Заява видана видно з огляду на великий наплив американських туристів у се місто.

СТЕЙТ ИЛИНОЙС ЗАВОДИТЬ ЕЛЕКТРИЧНЕ КРІСЛО.

СПРИНГФІЛД, Илинойс, 6. липня. — Губернатор Смол підписав нині закон, на основі которога на будуче в сьому стейті будуть людий засужденних не вішати, але вбивати електрикою.

ВИЇХАВ ДО ЕВРОПИ.

Новим французьким кораблем „Іль де Франс" виїхав з нюйорського порту в Европу др. Льонгин Цегельський, професор презбитеріянського богословського семинара в Блумфілді. Проф. др. Цегельський, котрий від якогось часу розвивав у презбітеріянській церкві живу діяльність, мав виїхати в Европу на кілька місяців в справі поширення своєї акції.

ЩЕ ПРО РЕФОРМУ ПАЛАТИ ЛОРДІВ.

ЛОНДОН, 6. липня. — Щойно повернувшого по довгій хоробі Мек Дональда, провідника Партії Праці в англійськім парламенті, привитали всі посли дуже симпатично. Мимо того одначе перепало його внесенне поставлене з рамени Партії Праці, щоби всі проекти в справі реформи палати лордів уряд в першу чергу предкладав до обговорення палаті послів.

ВІДМОЛОДЖУВАННЯ.

На ветеринарійній академії у Будапешті перевели системою Воронова операцію на найстаршій малпі, яка живе там 25 літ і малпа — впевняють поважні голоси — зовсім відмолоділа.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ГАЛИЧАН РАДЯНСЬКОЮ ВЛАДОЮ.

Львівське „Діло" (з 22. червня ц. р.) в статті п. н. „Радянська Україна" між иншим пише: „Попри все те, що зобсервовуємо зі самої радянської преси, довідуємося ще про нервозні настрої та не менше нервозні вчинки радвлади на Україні і з приватних джерел. Ось найновіша вістка каже нам зі здивуванням усвідомити собі досить дивний процес щойно заініціованих репресій проти Галичан. Читаємо, що Галичан, тих чорних робітників, розкинутих по всій Україні, починають масово висилати поза межі України. Чомуж? Невже тому, що вони густо-часто з нараженням життя рвалися туди, щоби працювати для свого народу? Невже тому, що вони всюди і при кождій нагоді були помічними в українізації школи і державного апарату? Сумно це читати. Та не маємо ніякої підстави не вірити цьому, тим більше, коли такі відомости дістаємо від людини, що тиждень тому спасла себе „бігством", щоби не попасти на Сибір тому тільки, що була Галичанином. — Хіба це не яскравий показчик до краю доведеного зденервування, в якому, звичайно, поповнюється дурниці найгрубшого калібру".

СМЕРТЬ „АПОСТОЛА".

Помер бувший голова одної німецької партії, званої його іменем „Гайссер" — пів-шарлятан, пів-народний агітатор, який мав чималий вплив на маси. Почав свою карієру як коміворяжер від вина, він широке життя, женився, розводився, а революційна хвиля робить з нього „спасителя людства", „народнього кайзера", „президента Злучених Держав Европи". Людвіг Хрістіян Гайссер „схарактеризував" своє обличча на подобу Христа, відкрив у собі дар сугестії і цими всіми даними встиг в 1924 здобути 50.000 голосів для своєї партії, а також безліч „вічних" позичок від своїх неофітів.

СМЕРТЬ УЧЕНОГО.

Помер італійський астроном Вінченцо Церуллі, творець найбільшого італійського телескопу в Мерате і відкривник загубленої комети Фая. З його дослідів важний для нас висновок, що на Марсі нема ніяких каналів, а тільки такі самі темні плями, як і на инших планетах.

З ЖІНОЧИХ РЕКОРДІВ.

У великих віденських кінних перегонах у перше бере участь як джокей жінка, панна Конні Ріве, з походження Англійка, з уродження Віденка. Вона має 22 літ, з чого 16 практики у верховій їзді, дві другі нагороди у перегонах з Будапешту і кілька почесних згадок. Вона гордиться тим, чим не зважилась би прилюдно почванити ніяка феміністка, що вміє шити, прясти і варити. Важить 50 кіло і їсть з апетитом паприкований гуляш, чим перевищає мужеських джокеїв, які мусять берегти професійної дієти.

СПЕЦИФІЧНІ ПОЛЬСЬКІ МЕТОДИ.

В суботу, 18. м. м., відбулося в „Нар. Домі" віче Народньої Організації Українців міста Львова, присвячене положенню українського шкільництва під Польщею. Після віча серед студентів і ремісничої молоді почали падати поклики, щоби демонстраційним походом удатися під магістрат. Вічевики, які виходили зі салі, поводилися зовсім спокійно. Поліція, почувши поклики в справі демонстраційного походу, без причин, вмить кинулася на вічевиків, озвіріло бючи прикладами крісів кожного стрічного. Побито сильно кількох студентів і ремісників, а й інших вічевикам не жалувано стусанів поліцейськими кольбами.

Визиваюча поведінка поліції викликала неучване обуреннє серед вічевиків. Тільки завдяки холоднокровности і заспокоюючим словам керманичів віча не прийшло до пролиття крови.

Обурююча поведінка поліції була широко коментована в українських колах. Вказувано на те, що польська молодь дуже часто робить демонстрації і то з благих причин, однак у відношенні до неї поліція поводиться тактовно. Зате до української молоді приноровлюється поліцейські кольби і то без найменшої причини.

В понеділок, 20. м. м., явилися у директора львівської поліції д-ра Райнлендера голова Українського Нац.-Демокр. Обєднання д-р Дмитро Левицький і гол. секретар Вол. Целевич, щоби протестувати проти специфічних метод львівської поліції. На представлення протестуючих заявив д-р Райнлендер, що переведе слідство і витягне відповідні консеквенції з поведінки винуватців. Справді найвищий час, щоби відповідальні чинники навчили львівську поліцію людської поведінки у відношенні до українських громадян та щоби закинули приноровлювану до них систему. — („Діло").

ШАЛЯПІН БЕЗ ПІДДАНСТВА.

Радянський уряд позбавив Шаляпіна прав громадянства за те, що він фінансово піддержував деякі еміграційні російські організації. Ціле щастя, що бідний Шаляпін найде собі і без підданства при європейських і американських операх скромну посаду від 3000 дол. за вечір.

ВИЛЕНСЬКЕ ПИТАННЯ.

Литовське правительство спростувало фальшиві повідомлення польської преси, будьтоби питання Вильна вже зліквідоване. Навпаки, Литва задумує відпестися в цій справі до Союза Народів.

ФУТРА МОСКОВСЬКОЇ ЦАРИЦІ НА ЛІЦИТАЦІЇ.

Нечувано дорогі футра, що належали до вбитої московської цариці, а від часу революції находилися в музею в Царскім Селі, будуть цими днями виставлені на ліцитацію.

ЛЕВИН ВЕРТАЄ АЕРОПЛЯНОМ З ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ

ВЖЕ РІШИВСЯ ЩО ДО ВИБОРУ ФРАНЦУСЬКОГО ЛЕТУНА. — РОЗІЙШОВСЯ ХОЛОДНО З ЧЕЙМБЕРЛИНОМ.

ПАРИЖ, 7. липня. — В короткім часі, в місяцю липни виїде Левин на своїм аероплянї Колюмбія назад до Америки. Летуном буде М. Друен, відомий французький летун. Оба вони будуть порозумїватися руками і при помочи словника, бо Левин не говорить по французьки, а Друен не знає англійської мови. Передом виїде Друен до Лондону і спробує літак, а вернувши до Парижа будуть ждати ще на новий пропелер і на механіка, яких спроваджує Левин з Ню Йорку.

Чеймберлин вертає кораблем до Америки. Між ним і Левином прийшло до непорозумїнь з приводу телеграми, яку вислав Левин зі своїм і Чеймберлина підписом, взиваючу Берда до лету з поворотом до Америки разом з Левином. Чеймберлин заявив, що такий визов це певного рода нетакт, бо ні він, ні Берд не хоче ніяких перегонів.

ДАЛЬШІ ПЛЯНИ БЕРДА.

ХОЧЕ РОЗСЛІДИТИ АРАБСЬКУ ПУСТИНЮ І БРАЗИЛІЙСЬКІ ДЖУНГЛІ.

ПАРИЖ, 7. липня. — Капітан Берд заявив, що він має вже виготовлений плян роботи на яких 7 літ. Весь час хоче він призначити на наукові експедиції. Перша з них буде до полудневого бігуна, а по ній вибереться розслїджувати невислїджені досі частини арабської пустині і бразилійських пралїсів.

НОВІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩО ДО ЗБРОЄННЯ НА МОРИ.

АМЕРИКАНСЬКА ДЕЛЕГАЦІЯ ПРОПОНУЄ 18 КРУЖЛЯКІВ ПО 10,000 ТОН.

ЖЕНЕВА, 7. липня. — Мабуть на завтрішнім засіданню буде рішена судьба морської конференції. Перший раз знайшлася американська делєгація в вигідним становищу, бо приглядається напруженню, аке панує між англійською і японською делєгаціями.

Американська делєгація зголосила свою останню уступку, яка виглядає ось так: Америка годиться побудувати на рівні з Англією щонайвисше 18 кружляків о 10,000 тонах поємности, а решта кружляків мусять мати низше 7,500 тон. Поємність всїх тих кораблів не може перевисшати 400,000 тон.

Японська делєгація обстоює знова найнизшу американську оферту, яку зроблено на початку конференції, а яка означала загальну поємність на 250,000 тон для Англії і Америки.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 7. липня. — Великі дощі піднесли в Гарцських горах воду в малесеньким потоці Тумкуль до цеї міри, що вода підмулила акведукт. Він захитався якраз тоді, коли надїхав залізничий льокальний поїзд. Вода прірвала машину і передні вагони. 10 людей згинуло в филях води, а десятки других знаходиться по шпиталях. Всїх жертв ще не віднайшли, бо щойно вода викидає їх в ріжних місцях.

В ЕСПАНІЇ ЗАВЕДЕНО НАФТОВИЙ МОНОПОЛЬ.

АМЕРИКАНСЬКІ І АНГЛІЙСЬКІ КОМПАНІЇ ПОНОСЯТЬ ВЕЛИКУ ВТРАТУ.

МАДРИД, 7. липня. — Від довшого часу робив еспанський уряд заходи, щоби перебрати в свої руки торговлю нафтовими продуктами, що знаходилася майже виключно в руках британських і американських капіталістів. В послїдних часах почала здобувати нафтовий ринок в Еспанії ще й Совітська Росія, яка намагалася при допомозі цеї торговлї здобути визнаннє совітів з боку найстаршої в Европі монархії.

Американський амбасадор Мур, який жив в дуже добрих зносинах з еспанським диктатором Прімо де Рівера, добув на нїм обіцянку, що доки він буде амбасадором, еспанський уряд не заведе нафтового монополю, який дуже пошкодив би американським інтересам. Колиж Мур уступив, правительство видало декрет, яким завело нафтовий монополь. Торговля нафтою обмежена до таких підприємств, в яких вложений еспанський капітал. Рівночасно вимагають від торговців еспанського горожанства. Все те цїлком підкопає американську і британську торговлю, а піде на руку совітам, які вже успіли оснувати такі компанії, які відповідають законним вимогам, а в яких вони будуть мати вплив.

В БОРОТЬБІ З ПИЯНСТВОМ.

БЕРЛІН, 7. липня. — В німецьким парляменті внесено проєкт закона, який знайде по всякій правдоподібности більшість. Тим законом заборонюється в шинках продавати алькоголь на кредит, зглядно, суд буде відкидати всі позви за належитости за трунки, дані на кредит в сальонах, каварнях і инших місцях.

БРИТИЙЦІ НЕ ВІРЯТЬ В УСПІХ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЛОНДОН, 7. липня. — В британських офіціяльних кругах говорять отверто, що морська конференція в Женеві споєзне на нічім. Коли так станеться, відносини між народами, які вели наради, будуть далеко гірші, як колиб не було такої конференції. Вони кажуть, що невдача лежить в інтересі певних політичних і промислових груп, які вже на початку предсказували невдачу конференції.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ОДНІ БУДУЮТЬ, ДРУГІ РУЙНУЮТЬ

Відома річ, що серед українського народа національне освідомленнє щойно почалося. Море крови пролято в послідніи десятиліттю саме на те, щоби поширити національну ідею. А чи по тисячних жертвах не приходиться нам зводити бій ще й тепер з породами Рутенців і Малоросів? Виходить, що нема в нас найменьшої ще потреби говорити про якийсь національний шовінізм чи фанатизм. Говорили досі про него тільки наші ліві інтернаціоналісти, що пішли на службу Москві, забуваючи, як на глум, про те, що поширюваний Москвою червоний інтернаціонал не є нічим иншим, як замаскованим московським націоналізмом. Та тепер пішов ще похід на український націоналізм з боку другого інтернаціоналу, а то від українських католиків. Від якогось часу почала українська католицька преса розписуватися про український національний шовінізм, як шкідливий обяв, противний Христовій науці. Пишуть про те в краю і тут за морем. Бразилійська „Праця" виписує ще таке, що тільки католик може бути справжнім патріотом.

Нагадується нам тут недавна полєміка між протестантським нюйорським адвокатом Чарлзом Маршалем і католиком говернором Смитом. Маршал твердив, що знова справжні католики не можуть бути справжніми американськими патріотами, бо мусять у всім повинуватися в першу чергу папі, а не законам і конституції Злучених Держав. Смит знова твердив, що може бути католиком і добрим американським патріотом та заявив, що добро американського народа і його закони для него святі.

Як бачимо, одні і другі релігійні фанатики обстоюють два противні становища. Протестант Маршал каже, що католик не може бути справжнім патріотом, а українські католики знова твердять, що тільки католик може бути справжнім патріотом. І як справжні патріоти виступають з того титулу проти українського національного шовінізму, щоб ми, Боже борони, не пересякли ненавистю до Москалів і Поляків, бо це противне християнській науці. Розписуються про це, як би Бог зна про яку важну справу. Так, як би ми, Українці, нічого иншого не робили, а тільки різали і нищили Поляків і Москалів. І то пишуть в тім часі, коли саме Москалі і Ляхи нищать наші землі, коли тисячами нищать наших людей по тюрмах, коли замикають наші школи і нищать навіть наші церкви. І то пишуть в тім часі, коли десятки тисяч згинули за те, щоби наш нарід піднести до бунту проти польського і московського ярма. Виходить, що наші теперішні католицькі світочі хочуть хиба руйнувати овочі тих жертв і завертають нас до льояльности нашим національним гнобителям.

ПАН-НІМЕЧЧИНА.

По світовій війні залишилося в Европі багато болючих питань, які не дають їй можливости прийти до остаточного заспокоєння. Одним з таких питань є питаня німецького народу. Німеччина не лише стратила всі свої кольонії, але також довелося їй значну частину своїх теренів відступити сусідним державам: Франції, Чехо-Словаччині та Польщі. Крім того, так званий Данціґський коритар відрізав від живого тіла Німеччини величезну частину Східних Прус, від яких також частину, з портом Мемелем, відкроїла собі Литва.

Звичайно це все підриває економічні сили Німеччини, а їх вона мусить напружувати далеко більше, ніж то було до війни: бо їй треба платити великі репарації, покладені на неї верзайським миром, а також відбудовувати все своє внутрішне економічне життя, що дуже підупало через війну. Стративши свої кольонії, Німеччина мусить вишукувати потрібні для її промисловости сирівці в инших країнах, а також ринки збуту своїх фабрикатів.

Всі ці труднощі Німеччина, завдяки свойому організаторському таланови, надзвичайній народній продуктивности, ощадости та національній дисципліні й патріотизмови, поволі переборює. Німеччина день-за-днем починає набирати все більшого зачіння в міжнародньому життю держав, не лише на полі економічному, а й на полі чисто політичному. Переборюючи великі труднощі, Німеччина поволи, але вперто поступає наперед і, не дивлячись на те, що мілітарно вона зовсім обмежена, всеж таки в такий короткий речинець від верзайського миру, стала вже знову европейською державою першої ваги. Поволі прийде до того, що нарешті Німеччина зможе знову вести свою власну політику, не звертаючи особливої уваги на те, що це не буде подобатися котрій з держав переможців.

Чи не одним з перших кроків на цьому шляху буде обєднання Німців Австрії в одну велику німецьку державу.

З великої колись австро-угорської держави повстали нові держави та старі прихватили добрі кавалки німецької землі. Залишилася всього семиміліонова німецька Австрія. Економічне становище Австрії надзвичайно тяжке. Вона стратила головнійші свої промислові райони, стратила терени достави сирівців та поживи. Тепер вона не має ні свого заліза, ні свого вугля, ні нафти, але зате має деякі великі заводи, які не можуть відновити своєї промисловости. Біля тих заводів купчаться десятки тисяч фабрично-заводського пролетаріята, який від самої війни й до останнього дня перебуває в стадії постійного безробіття.

Крім того має Австрія сотки тисяч безробітних в бувших військових та цивільних урядниках, які обслугували велику австро-угорську державу. Тепер, по розпаді Австрії, вони, як Німці по походженню, скупчилися на своїй рідній землі, але се збільшує кадри безробітного пролетаріята. Далі мала Австрія має величезну столицю — Відень, яка майже нічого не продукує, нічого не дає для держави, але за те багато консумує.

Як що тепер Австрія якось перебивається, то це лише завдяки фінансовій допомозі Ліги Націй та її фінансовій опіці. Але ця допомога й опіка безконечно не можуть продовжуватися і колись Австрії доведеться все віддавати з процентами. Це утворює для Австрії майже безвихідну ситуацію на майбутнє. Тому в часи найсильнійшої кризи економічної в 1921—1924 роках в Австрії виникали ріжні проекти урятовання свого народу від загибелі, хочби ціною страти своєї державности.

Були проекти розділу Австрії між сусідними державами: Угорщиною, Італією, Чехо-Словаччиною та Юго-Славією й навіть Німеччиною. Були инші проекти, як наприклад виділення Відня у вільне місто, на зразок Ґданська і т. д. Це все були проекти страшні, болючі, самогубні для австрійських Німців. Тодіж почав висуватися найбільше підходящий для них проект злучення Австрії з Німеччиною.

Спочатку цей проект мав в Австрії не багато прихильників, але поволі число їх росло і ось тепер ми маємо заяву австрійського канцлера І. Зайпеля, що австрійський уряд цілковито прихильно ставиться до ідеї злучення з Німеччиною. Навіть більше того він заявив, що Австрія та Німеччина прагне вже тепер до найскоршого економічного обєднання, та що він подасть до Ліґи Націй проект повного зєднання німецького народа в одну державу.

Трудно тепер сказати, чи допустять держави переможці, які керують Лігою Націй, до такого обєднання. Занадто це збільшує тоді Німеччину й без того найбільшу числом населення державу в Европі, поза Росією, бо це збільшить її на яких вісім міліонів. Таким чином Німеччина, при її великій народжености населення, за пару років стане у двічі більшою від Франції. А цього Франція мабуть чи не найбільше боїться, бо все відчуває, що колись може прийти до того, що Німеччина дасть реванш за сучасний розгром.

Крім Франції також проти проекту будуть Італія, Чехо-Словаччина і, звичайно, Польща, які теж добрий кавалок німецьких земель відхватили собі. Але хоч і не прийде до формального злучення Австрії з Німеччиною, до фактичного злучення треба рахувати безумовно прийде й то скоро.

Головне, що психольоґічно ці два німецькі народи вже відчули свою національну єдність, а тому пішли шляхом фактичного обєднання. В Німеччині та в Австрії вже переведені деякі закони однакові цілковито в обох державах, а деякі змодифіковані так, щоб бути однаковими, як наприклад карні. Скасовані пашпорти для проїзду громадян цих держав з одної в другу. Також установлена почасти вже спільна митна політика й скасовано богато митних формальностей, що істнували ранійше між цими державами. Останнього часу до Відня приїхали головні банкирі та керовники фабрично-промисловости в Німеччині, які мають на меті вистудіювати становище австрійської індустрії, щоби прийти їй на допомогу. Працює спеціяльна комісія знавців економічного життя обох держав, щоби виробити проекти фінансової та індустріяльної юнії між цими державами.

Отже чи Ліга Націй дозволить, чи ні політичне обєднання цих німецьких держав, але економічне обєднання їх стає фактом. Таким чином народжується Велика Німеччина, яка згодом може зовсім знищити наслідки гри сучасних геґемонів світа.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(за місяць червень, 1927 року).

I. ПРИХІД:

1) З перенесення		$ 152.78
2) Прихід в червни, 1927		2,103.85
Разом		$2,256.63

II. РОЗХІД:

а) Висилка до краю:		
1) Інваліди	$800.00	
(Дім Укр. Інвалідів у Львові $600, а на допомогу Інвалідам $200).		
2) Рідна Школа	400.00	
3) Політичні Вязні	200.00	
4) На допомогу Лемківщині	100.00	
5) Нац. Музей у Львові	100.00	
6) Письменникам	105.00	
7) Тов. Просвіта у Львові	75.00	
8) Боєвий Фонд	50.00	
9) Рідна Школа в Бережанах	50.00	
10) Укр. Ґімназія в Чорткові	50.00	
11) Вдові по пок. Вітовськім	25.00	
12) Ользі Кобилянській	25.00	
13 Читальня в селі Ходачкові	10.00	
14) Кошта листів і висилки	21.40	$2,011.40
б) Кошта ведення канцелярії		30.00
в) Кошта дороги		12.00
г) Почтова скринка		4.00
Разом		$2,057.40

III. ЗІСТАВЛЕННЄ:

Прихід в червни 1927	$2,256.63
Розхід	2,057.40

Остає в касі Обєднання з днем 30. червня $199.23

Обєднанне Укр. Орґанізацій в Америці.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

„Парохіянин", Нюарк. — Дописи Вашої помістити не можемо. Раз, Ви не подали свого імени навіть редакції. По друге, в дописі треба опиратися на факти. Писати, що якби так дитину спитати про се а се, тоді дитина зробилаби таке-а-таке, не можна так довго, поки Ви справді дитини не спитали. Як довго сього не зроблено, так довго Вам здається одно, а другим людям може здаватися друге, і одного думка варта тільки само, що другого, себто нічого. Треба піти на іспит, завдати питаннє, або послухати, як другі питають, а діти відповідають, і писати відтак на основі фактів, себто не того, що моглоби статися, але того, що дійсно сталося. Тоді редакція радо помістилаби Вашу допись, і вона малаби своє значінне для читачів, хоча для когось вона моглаби бути неприємна.

В. Будзиновський.

ПЯТЕ КОЛЕСО.

ІСТОРИЧНА ПОВІСТЬ.

(46)

— Богдане, закінчи ті романси. Нехай дівка вже йде назад на склад, бо за якої пів години, найдалі за годину зударимося з кафинською ґалерою. Була би шкода, як би при такій оказії потерпіла така краля.

— Може би ти гіднійше примістив її? Богдан сказав. — В тій комірчині, де вона була, тільки дівок, що й сісти не мають де. Відколи прийшли сюди, всі стоять, або на переміну одна сидить на другій.

— Як, одна на другій?

— Одна лежить, друга сидить на ній.

— То така панія, що не годна стояти з иншими? Царівна яка?

— Пані, не пані, але донька мого доброго знакомого у Львові. Її батько вгнівавсь би на мене, як би провідав, що я їй не поміг.

— Треті двері від комори, де приміщені тамті дівчата, порожна комірчина. Заведи її. Про мене, й ти можеш там лишитися.

Богдан взяв Олену за руку і завів її під чердак до комори, про котру говорив Бурлай. В коморі був склад ковдрів. Богдан зладив з них вигідне леговище.

— Загач двері і лягай, — сказав до неї.

— Ви йдете? — спитала і своїм поглядом молила його, щоби лишився. — Ми ще ні дочого не добалакалися. Я й так не скоро всну.

— Ти не вснеш? По кількох таких ночах? Тиж послідну ніч перестояла, бо в тій коморі з дівчатами на спаннє й місця не було. Я мушу відійти, бо я потрібний там, на чердаку.

Богдан лишив Олену і вийшов назад на чердак. Ґалера стояла супокійно на воді, гребки прилягли до її боків. Небо було зоряне, але без місяця. На ґалері було тихо, неначе би всі вимерли. Хлопці стояли кождий на місци, яке йому показав Бурлай. Всі були готові до атаку на ґалеру Ашіка, котра, як Богданови сказав Бурлай, сама наближалася до свого ворога. Кождий ушкал мав свою задачу і свою збрую, чи своє знарядде. В руках деяких були довгі, залізними ґаками закінчені жердки або довгі та грубі аркани. Се на те, щоби зійшовшися з судном, яке заґадали опанувати, загачити і притягнути його, та прикріпити до своєї ґалери. Инші ушкали стояли на своїх становищах з рушницями, пістолями, шаблями і ножами. За ґалерою холіталися на воді човна повні зазброєних ушкалів. Їх задачею було обскочити ворожу ґалеру, як малі собаки великого медведя і вдертися на неї.

На ґалері було темно, бо Бурлай приказав погасити всі світла. Лише між скринями стояло пару запалених ліхтарень, але накритих веретами так, що від них не виходив ні промінчик світла. Сам Бурлай стояв край ґалери на її заднім кінци за кермою. Вдивлявся в нічну пітьму. Богдан приступив до него і собі вдивлявся в темну ніч.

— Відки ти знаєш, — Богдан спитав, — що Ашік надпливає? Я нічого не бачу. Хиба лиш одні зорі.

— Ти вже забув, чого Тугай справив тебе на ґалеру Ашіка? — Бурлай відповів своїм питаннєм.

— Щоби я міг з тобою зійтися.

— І ще на щось. Ти був мені там потрібний.

— Гадаєш, се витріпуванне люльки?

— Отже бачиш. Ти покинув Ашіка, але ту твою роботу робить тепер инший. Оден з тих, котрих ти пристарав Ашікови на місце заговірників. На мори між мною і Ашіком є чотири мої лодки. На ґалері Ашіка мій чоловік дає сиґнали люлькою. Мої лодки передають ті сиґнали ліхтарнями мені. Бачиш ті маленькі два світла? Одно біле, друге червоне.

— Нічого не бачу, — Богдан відповів.

— Бо морська війна не твій промисел. Ти побачив би тільки се, що можна побачити з коня, що можна побачити в степу, в лісі. І твої очи не привичні до такого. До всего потрібна школа, всього треба навчитися.

— Тепер бачу... Але...

— Але біле світло щезло і лишилося тільки червоне!

— Так. Було біле і червоне, але біле згасло. Тепер бачу тільки одно, червоне світло.

— Маєш добре око. Зараз покажеться, що се значить.

— Тепер знов показалося друге світло, але також червоне, — Богдан сказав. — Оба червоні. І неначеби більші були. Або більші, або вони близше нас... О! Ще раз два червоні.

Бурлай плеснув долонями і крикнув:

— Не буде бою! Обійдеться без проливу крови. Біле і червоне світло, то був для мене знак, що на ґалері спокій, та що один з моїх хлопців дає сиґнали люлькою. Одно червоне світло звістило мені, що люлька не дає сиґналів. Два червоні світла звіщають про те, що ґалера Ашіка вже цілком в руках моїх хлопців, що вона вже наша. Тепер треба їм показати, де ми.

— Сюди дві ліхтарні з червоними склами! — Бурлай гукнув до хлопця, що стояв зараз за ним, дожидаючи приказів.

Ліхтарні зі звичайними шибами, але з наліпленим на них тонким червоним папером, стояли приладнані і запалені на всякий случай під веретою між скринями. Хлопець скочив між скрині, виніс дві ліхтарні і приніс їх Бурлаєви. Бурлай повісив ті ліхтарні на ґаках за стерном. Саме тоді до ґалери прийшла лодка з двома червоними світлами. За нею показалися два нові червоні світла і по хвили надплила друга лодка. За часок надплила трета, за нею четверта. За четвертою світилися два великі світла, щораз більші і більші; значить, щораз близше і близше. На ґалері було тихо, але тепер настала мертвецька тишина. Ніхто не шепнув, ніхто не рушився, ніхто повіками не кліпнув. Хто жив, вдивлявся в ті світла. То надпливала здобута ґалера султана з її скарбами. Її червоні очи росли, ставали щораз яркійші! Наближаючися до червоних ліхтарень ґалери ушкалів, надпливаюча ґалера звільнила і зрівнавшися з тою станула бік до боку. Її гребки прилягли до боків, неначе крила птаха, що, спустившися на землю, присів. Світла погасли на обох ґалерах.

Тепер Бурлай вже не давав приказів, бо з його челяди кождий мав свою задачу, кождий знав, що йому робити. Ті, що стояли з ґаками, загачили султанську ґалеру і притягли її ще близче до своєї. Ті, що були з арканами, зчепили обі ґалери до купи так, що з одної на другу мож було не то перескочити, але й перелізти. Лодки з ушкалами підплили під здобуту ґалеру і ушкали вдерлися до неї. Все те ділялося без метушні, без крику, без балачки. Кождий робив своє мовчки.

На Ашікову ґалеру перейшли також Бурлай і Богдан. На помості лежало вісім трупів, між ними й отамана ґалери Ашіка.

— Як ви ґалеру опанували? — Бурлай спитав керманича.

— Без вистрілу, без крику і без втрат. В хвили, коли вже майже всі пішли спати і на чердаку лишилося, окрім нас, осьмеро, ми всі шість, коли кождий вже заздалегідь вибрав собі жертву, кинулися на них. Перший погиб від мого кинджала отаман. Шість инших закололи мої товариші. Осьмий хотів стрілити до мене, але пістоля не випалила. Він закляв, пістолю кинув в море і сам скочив за нею. Очивидно, втопився. Все те сталося так скоро і так тихо, що ті, котрі пішли спати, не пробудилися. Я взяв назад в мої руки керму, мої товариші зійшли під поміст і повязали сплячу решту челяди ґалери. Каторжники вже знають, що з їх каторгою сталося, та що вони незабаром будуть вільні.

— Мені ані снилося, що піде так гладко, — сказав Бурлай. — Такої добичі ще ніякий ушкал не взяв. Такої великої і так легко. Нам треба тепер вступитися далі на повне море, бо тепер заблизько берегів. Всю добич мусимо перевантажити на нашу ґалеру. Готово не влізтися. Неодно треба буде вкинути в море.

— Шкода — сказав керманич.

— Та шкода, але иншої ради нема, — Бурлай відповів.

— Що зробиш з ґалерою? — спитав Богдан.

— Ще сам не знаю. Друга ґалера мені не потрібна і не маю де спрятати її. Як би можна прокрастися крізь Босфор і Дарданелі, то можна би продати. Венецийці або Ґенуезці зараз купили би. Тут на Чорнім мори не продаш, бо скрізь є Турки. Пізнали би, що то султанова ґалера. Переробити не виплатиться і також нема де. Найпростійше було би взяти каторжників до себе, челядь вкинути в море, ґалеру спалити. Але у мене нема місця на сам вантаж ґалери. Подумаю що зробити, аж мої хлопці скажуть мені, що є на тій ґалері і я рішуся, що перевантажити на мою, що викинути в море. Тепер, поки що мусимо вступитися зі шляху, щоби не зійтися з яким воєнним судном.

Бурлай вернув з Богданом на свою ґалеру, розділив свою челядь на оба судна і приказав рушити на повне море, далеко від корабельних шляхів.

— Може би я тепер з тобою побалакав? — Богдан промовив до Бурлая, коли ґалери вже рушили з місця. — Ти ще не знаєш, чого я приблудив до тебе. Вислід балачки мабуть також порішить долю здобутої ґалери, може й твоєї власної.

Бурлай ще видав решту приказів і повів Богдана до своєї каюти. Позакурювали люльки і Богдан зачав.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩЕ В СПРАВІ РІДНОЇ ШКОЛИ В АМЕРИЦІ.

Вже майже рік і пів уплило від часу, як наше громадянство заповняє сторінки часопису Свобода в справі Рідної Школи в Америці. Шановні дописувателі давали добрі поради, а декотрі троха собі покпили з теперішних шкіл, що істнують при парохіях, але до чогось путнього ми ще не дійшли. Здавалося з початку, що ми з новим 1927/28 роком розпічнемо вже школу „нову", але, як видно, то ми певно лишимося по старому. Навіть уже і дописей мало появляється в Свободі в сій справі.

Як звичайно в нас! Щоби ми робили, то все з великим криком, з критикою. Покричимо, понаписуємо великі програми, а опісля ждемо, щоби то хтось за нас зробив, а ми сами знов „спимо" собі блаженним сном, — аж поки знова щось нове прийде на порядок дня. Чого то ми вже не зробили в Америці за послідний час?! І майно церковне від епископа відобрали, і школу поставили на ноги, і делеґацію вислали на Радянську Україну (даруйте, я хотів сказати на Сибір, бож на Україні вже другу жидівську республику засновано, а Українців висилають в Сибір, бо мовляв, Жиди делікатний нарід то сибірський клімат поубивавби їх, а нашого брата не вбє; він все витримає). Ми все вже зробили і тепер тільки чекаємо, щоб нам ще зробитиб!

А тут нема чого ждати дальше і псувати папір, але братися до діла, і то зараз. Нехай ті люди, котрі справу школи порушили, скличуть зїзд до Ню Йорку чи Филаделфії. На сей зїзд най кожда громада постарається вислати делеґата. І там треба вибрати Шкільну Раду, дати їй напрям ведення шкіл в той спосіб, щоби одна система навчання була по по всіх наших школах Америки. Та Шкільна Рада постарається теж за відповідні підручники для навчання. Опісля дальше треба приготовитися до учительського курсу, десь в головнійшім центрі. Покищо лишити всіх учителів і дякоучителів в спокою: кождий з них має далі свою роботу продовжати, поки на його місце не найдеться кращий.

З тих дякоучителів неодин поїде на курси і стане правдивим учителем. А наші „високі голови", замісць їздити з міста на місце і скликувати віча, тай обвинувачувати одні других за минувші „блуди", — тай в додатку робити в громадах з партій „партійки" — і собі самим наносити шкоду і тратити в людей довіря, нехай візьмуться за корисну працю для нашої іміграції. Замісць наруги й голоду, котрий вони тепер нераз мусять терпіти, наша іміграція дасть їм утримання і колись подякує за їх працю. З початку треба попрацювати тяжко й за мале винагородження. Однак я вірю, що коли нарід побачить, що школа принесе користь для наших дітей, то за труд буде відповідне винагородження.

Як ми тільки будемо писати тай писати по часописах; як не розпічнемо праці самі, то за нас ніхто другий праці не зробить.

Школа є нині хто знає чи не найважнійшою справою для нас. Коли ми будемо відкладати її з року на рік, то за яких два-три роки буде вже запізно. Наша молодіж вже тепер починає, розуміється невинно, потопати в чужих орґанізаціях, як приміром в словацьких Соколах. До своїх її годі притягнути. І в тому ми теж дещо винуваті самі, що ми не зуміли дати їй сего, що дають їй чужинці, а то всяких ґімнастичних клюбів і т. д.

До винародовлення нашої молодежи причиняється і те, що ми вживаємо на означенне себе ріжних назв, як: Ґрік-Католік, Руснак, Карпато-рос, Малорос, Рутенець, Галичанин, Австріяк, Лемко, Бойко, і ще зі сотню инших. Послідними часами наша молодіж, тут роджена, обдарувала нас ще одною назвою: „Гай Рошен". Питаю я одного тут родженого землячка, що се таке „Гай Рошен", а він сиромудро поясняє, що він хоче себе відріжнити від Рошен; Американці думають, що кождий Москаль се большевик, отже він зве себе „Гай Рошен", нібито щось ліпшого від „Рошена"...

Тому конче треба подбати про школу як найскорше! А прискоримо її скликанням зїзду.

Знова наше громадянство мусить зрозуміти раз на все, що за науку треба платити. Хто бажає собі мати добру школу і добрих учителів, мусить бути приготований на те, що треба „добре" заплатити. Не дурім себе самих, що школа „якось утримається", бо те „якось" тільки вводить нас в блуд. За науку треба заплатити, і свідомий робітник певно заплатить. До несвідомих не треба довго говорити, але треба їх переконати, яку користь принесе добра школа, а тоді й вони прийдуть.

Розуміється, що тут мусять по всіх місцевостях постаратися за льокаль, відповідний на школу. Щасливі ті громади, що мають Народні Доми. Де нема, то вже буде діло громади постаратися о приміщенне для школи.

Школа мусить бути вільна. Не повинна залежати від жадних груп політичних чи парохій. В школі має провадитися наука і більше нічого. Жадна пропаганда, політична чи релігійна. Тільки в сей спосіб вдасться школу утримати, і тільки така школа принесе хосен нашій молоді. Коли ми знова помішаємо з наукою всякі пропаґанди, то з тої школи не буде жадного хісна, і лучше такої школи не зачинати.

Скличмо зїзд і зачнім роботу.

Володимир Подоленко.

—o—

НЕ ПОМОЖЕМО МИ В СЕЙ СПОСІБ ЗБІЛЬШИТИ ЧИСЛО НАШОЇ ІНТЕЛІҐЕНЦІЇ.

Хто тепер читає часописи, наші й чужі, той мусить звернути увагу на те, що з нашого народа виходить за мало інтеліґенції.

Наших дітий є в школах просто замало. Як порівнати нашу молодіж у висших школах з молодіжю других народів, то покажеться виразно, що наших за мало. Так немовби то наші вороги таки нас навчили того, чого їм треба було: дали нам в руки ґралі, та казали: „Ти, хлопе, роби, і ніякої школи собі не забагай". І ми взяли ґралі, і робимо, і на світ не хочемо подивитися, що другі народи роблять. Ще й як котрий з нас навернеться до книжки, то ми його ще й ґральми готові потягнути.

Зі сього для нас велика шкода. Як ми сваримося за пусте й марне, як ми розбиваємося на маленькі партійки, то певно й через те, що в нас замало інтеліґенції. Якби в нас було більше інтеліґентів, то вони вже довелиби до якогось порядку в народі, як завели порядок інтеліґенти в других народів.

Через те, що нашої інтеліґенції так мало, через те так богато з неї пропадає для нашого народа. Вони просто не мають з ким триматися, і пропадають серед чужих. Якби їх було більше, то всі вони держалибися краще і булиби свідомійші й менче булоби серед них хрунів, що забувають свій нарід, з якого вийшли.

Якби в нас було більше інтеліґентів, то вони певно зацікавилибися нашим життєм та почалиб нам показувати практично, як поправляти наше життя в Америці. Як довго їх тільки жменька, то одні своїм народом не журяться, а другі сваряться за те, котрий з них розумніший. Наука може богато помогти для життя, бо, як каже наша пословиця, головою муру не пробеш, але розумом розвалиш.

Щоби задержати нашу молодіж при нашім народі та загорнути до шкіл як найбільше наших дітий, ми моглиби богато зробити, якби ми постаралися тут в Америці о щось такого, як українська бурса в старім краю. Що це таке бурса, се відай кождий знає. Якесь товариство постановляє удержувати дім, у якому дає мешкане, харчі й все инче, потрібне для життя школярів, що ходять до публичної школи. В старім краю були такі бурси в кождім місті. Там родичі могли удержувати своїх дітий по низчій оплаті, як деинде, і там діти жили разом, та мали спільний нагляд. Бурси принесли богато користи нашому народови в старім краю, і якби їх завести в Америці в тих містах, де є всякі висші школи, то я певний, що вони зробилиби велику користь і тут.

Піддаючи сю гадку, я рівночасно попросивби читачів, щоби вони подали до ґазети про тих висших українських учеників, про котрих вони чували в своїй місцевости, та щоби вони подали дещо близче про той гай-скул, коледж чи що там, бо се тепер цікавить кождого батька, що має підростаючого сина або дочку, що моглиби піти до висшої школи.

И. І.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ВІЛІНҐ, В. ВА. Отсим повідомляється всіх членів Бр. св. Івана Хрестителя, від. 56, що мітінґ відбудеться у неділю, 10. липня, о год. 2-ій пополудни. Маємо дуже важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. Проситься членів принести свої жертви на Сиротинець У. Н. Союза. — Василь Реваковський, секр.

ПОЗІР! CHICAGO, ILL. ПОЗІР!

БР. СВ. АПП. ПЕТРА І ПАВЛА, від. 220 Укр. Нар. Союза

— уряджує —

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 17. ЛИПНЯ 1927 Р.

В POLONIA GROVE, ST. LOUIS AND ARCHER AVES.

Початок о годині 2-ій попол.

Вступ 50 центів.

Поважані Громадяни! Бр. св. Апп. Петра і Павла від. 220 У. Н. Союза за свого шістьнайцятьлітного істнования уряджує перший великий Пікнік, на котрий запрошує всіх Українців і Українок до численної участи. Там буде можна весело забавитись. Будуть смачні перекуски, айскрим, сода та пиво; приґраватиме добірна музика. — **Комітет.** 157-9

Готовий.

— Ви повідчете, що отсей пан назвав мене ослом?

— Так, я потверджу це перед судом дуже радо.

—o—

— Може випете зі мною склянку чорної кави?

— Тепер ні, бо мушу власне йти до служби, а як я випю чорну каву, то все маю такий неспокійний сон.

—o—

Жінка (до чоловіка): Мусиш знати, що служниця виповіла службу. Каже, що покидає нас уже від 15-го, тому, що ти обійшовся з нею дуже грубо, як говорив нині рано через телефон.

Чоловік: Так?! То це служниця говорила через телефон зі мною? А я гадав, що то ти!

ПОЗІР! НЮАРК І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ТОВ. „БУДУЧНІСТЬ" В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

відбудеться другий з ряду на зеленій траві

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В HILLSIDE, N. J.

Пікнік відбудеться на площі між розложистими деревами і рікою, що пливе попри парк.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 10-ГО ЛИПНЯ 1927 РОКУ

Початок о год. 11-ій рано. — **Вступ 25 центів.**

Тов. „Будучність", щоби задоволити **Українську Громаду,** постаралося влаштувати ще один „Пікнік" в тім самім місци, де був минувшого разу. Вигоди пороблені, лавки до сидження, вибитий тік до танців. В день 10-го липня збирайтеся громадно з дітьми і родиною, щоби виїхати на свіжий воздух та гарно разом побавитись. Приходіть громадно, приходіть всі!

Дороговказ: З Нюарку беріть Гілсайд джітний № 10, або №48 і висісти на Ліберті Евню і йти просто по кінець Yaiy Евню, де побачите пікнік. Не забудьте в день 10-го липня.

На случай дощу пікнік відбудеться в НЕДІЛЮ, 17-го ЛИПНЯ.

Комітет.

155,57

ЖАРТИ.

До усмирителя диких звірів, який саме, в клітці з львами, приходить цирковий слуга:

— Пане, ваш кравець прийшов, приніс рахунок.

Усмиритель звірят: Добре, хай зайде тут до мене, до клітки.

—o—

— Чи ви вмієте кермувати автом?

— Ні.

— То добре, постійне тут хвилинку коло мого авта, попильнуйте його, заки я вернуся.

—o—

Судя: Ви крім двох тисяч долярів забрали ще богато дорогоцінностей, перстенів, годинники, бразлети і т. д. Тут уже не можете виправдуватися, що зробили це з біди.

Обвинувачений: Я пригадав був собі тоді приповідку, що самі гроші не роблять іще чоловіка щасливим.

—o—

В одного батька були дві дуже гарні дочки. Сподобав їх собі обі сусідів син; радо поцілував би передовсім молодшу, Марійку. Раз вибрався батько на торг. Коли вже відїхав трохи, побачив, що забув у хаті дві коробки черешень, які хотів узяти на торг, щоби продати. Не хотілося вже йому вертати, тому попросив сусідового парубка, щоби побіг у його хату та щоби приніс обі коробки.

Хлопець побіг дуже радо, бо ось що впало йому на думку: як лише ввійшов у хату, каже до дівчат:

— Дівчата, ваші тато казали, аби я вас поцілував!

Дівчата в крик, бо не хотіли вірити.

На це парубок приступив до вікна і крикнув:

— А обі, чи лише одну?

— Обі, обі! — відгукнувся батько з воза — таж я казав тобі виразно, що обі, чогож допитуєшся?

Дівчата не могли вже противитися батьковому приказові, тож хлопець добре вицілував обі, а потім забрав обі коробки черешень.

—o—

— Чогож ти тепер усе такий сумний? Тиж радше повинен би сміятися, як плакати. Таж тепер ти тричі стільки заробляєш, що давнійше.

— Так, то правда, але моя жінка знає, що я стільки заробляю.

—o—

Маляр сидить при дорозі і малює краєвид. Два уличники приглядаються хвилину мовчки, а вкінці один із них каже спочутливо:

— То страшне, що перед хвилиною був це такий гарний кусень чистого полотна.

—o—

— З ким ти найрадше хотів би жити, — питається мати пятьлітнього синка — з татком чи з мамою?

— З тим, хто мав би авто, — відповідає дитина.

ПОСЛІДНА БОРБА В БОСТОН.

В пятницю, 15. липня в Бостон в великій Арені відбудеться послідна борба в сім сезоні. Буде боротися король борців в Америці Стренглер Луіс. Повисша фотографія показує, як Луіс робить гедлак, котрий кладе всіх. Він є одним з страшних в американськім борництві.

Р. Купчинський.

СКАРБИ ЗЕМЛІ УКРАЇНСЬКОЇ.

Молоком і медом текуча Українська Земле! Скарби Твойого ложа — благословення і прокляття Твоє. Не тільки кедрові та тисові бори, не тільки хліборобні ниви, не тільки рибні ріки та стави. Що крок то сіль, то вугілля, то нафта, то золото, то самоцвіти. З нутра Твойого бють ключами води цілющі, яким немає рівні в світі...

Чогож Твій господар, що міг би бути дукою серед народів, наймитом у них вже стільки століть?!...

...Скарби Твойого лона благословення і прокляття Твоє...

Такі думки тиснулися мені в голову, коли я їхав до Черча, подивитись на його цілющі джерела. Вістка про них уже давно облетіла край і я журився, чому це не сталося пізнійше на десять літ. Адже зараз злетяться туди сараною чужі спекулянти, заберуть, видурять дорогоцінні поля і левади та пустять з торбами несвідоме населення. Борислав, Трускавець, Криниця — ось клясичні приклади. Може за десять літ булоб інакше, може до того часу змінилось би дещо.

Але з якими сумними думками їхав туди, з такими радісними виїзджав я з Черча!...

Велике село в роґатинськім повіті. Кітловина криє його від північних вітрів, а від спеки само воно закривається тінню своїх садків.

По середині села майдан, а на ньому виростає якийсь будинок. Школа?! Народний Дім?! Читальня?!

Ні! Це купальня для будучих курацийників!

Гарний, стилевий будинок з типовою українською вежечкою. Інжинір-архітект Грицай проектував.

Хтож ставить і за чиї гроші?!...

Невжеж так швидко якийсь чужинець успів намовити громаду, щоб позволила йому будувати купальню?!

Інжинір Волосенка, що знає Черче, пояснив мені:

— Це самі громадяни ставлять і за свої гроші.

З дива не можу вийти, вірити не хочу. Невже самі громадяни?!...

Сходимо доріжкою в долину. Минаємо перші загороди.

Чистесенькі, просторі подвіря, білі хати на дві кімнати і чепурні господарські будинки, — звичайно як у роґатинськім повіті.

Денеде перед ворітьми гуртки селян спочивають при святі у холодочку. Барвистими плямами кидаються в очі прекрасні дівочі одяги. Не якісь дешевенькі, погані перкалі, а народній стрій. Блестить золото, гаптоване на чорних запасках і корсетах, мерехтять червоні спідниці, приковують увагу прекрасні вишивки на рукавах сорочок. Хлопці в чорному, — деякі в лугових одностроях. Як пізнійше довідались ми, вся молодь належить до „Лугу". „Луг" у Черчу „дашкевичівський" — неприхильно ставиться до сепаратистичних спроб радикальних загорільців.

Але ціль нашої поїздки не „Луг", а джерела в Черчу.

Дорогою доходимо до майдану, на якому стоїть купальня. Вже на вступі показує нам інж. Волосенка перше джерело. Довкола джерела атмосфера гнилих яєць — знак, що вода сірчана. Науковий прослід виказав величезну скількість сірки, більшу як у Піщанах. Трускавець не може навіть рівнятися до Черча.

Сірчана вода випливає здовж берега потічка, що створений джерелом перепливає через майдан. По дорозі приймає в себе воду інших джерел і зараз за майданом творить уже досить велику річку. Це доказ, які богаті у воду джерела і скільки можуть вони дати купілів.

Вода з сіркою є не тільки на майдані. В одного господаря на подвірі криниця має чи не найсильнійшу сірчану воду в цілому Черчу. Нюхаємо, а навіть кушаємо її і може вона булаб дуже прикра до проковтнення, якби не дочка господаря що нам подає кухоль. Недурно один з товаришів поїздки пригадав собі зараз, що має невиносимий ревматизм і що мусить як найшвидше приїхати лічитися сюди...

Окрім джерел зі сірчаною водою є в Черчу і гірка вода, подібна до „води Франц-Йосифа". Вона, кажуть, знаменито реґулює шлунок і усуває зґаґу та шлункову кислоту. Яка вона в смаку, докладно не знаю, бо ми кушали воду дуже обережно з огляду на лічничі прикмети її.

І ця вода має обильні джерела на громадськім майдані зараз біля купальні. Присутність тієї води підносить вартість Черча, як купелевої місцевости, бо в недалекій будучині може зовсім успішно заступити нам заграничні живці (курорти) для хорих на шлункові недуги.

Побажатиб тільки, щоб громадяни Черча в своїм власнім, а за тим і в національнім інтересі, як найшвидше дали можність недужим користати з черченських вод. Приглянувшись до обставин, є повна надія, що воно незадовго так і станеться.

Коли в Черчу кожна крапля цілющої води буде використана, коли громада чи приватні підприємці подбають як слід про вигоду для гостей — незнане село роґатинського повіту стане славним не тільки в краю.

А знаючи свідомість Черча, ми можемо тільки радіти з цього, бо здається вперше український автохтон буде виключним експльоататором праділних скарбів: оттих сірчаних і боровинових купелів та лічничої гіркої води.

ПОВОЄННЕ ОЗВІРІННЯ.

Харківський часопис „Пролетар" подає питомий випадок повоєнного озвіріння радянського села під большевицькою опікою. Сумним героєм тут сільський парубок, якого ще підростком захопила війна та страхіття большевицького перевороту.

Дивно слухати обвинувальний акт і дивитися на 18-літнього хлопця Сухотеплого, що сидить на лаві підсудних поміж озброєною вартою.

На обличчі підсудного спокій. Наче все — судді й голі шаблі це щось таке, що до нього зовсім не стосується. В голосі нема тремтіння: теж ледовий спокій.

— Минулого року, в осени, зібралися в селі Хухри, Охтирського району, хлопці та дівчата на вечорниці — гуляти, — каже Сухотеплий. Що там робилося, „не памятаю"... Але про це кажуть свідки та й досі окрівавлений ніж, що лежить перед судом, як річевий доказ.

— Гуляли — продовжують свідчення Сухотеплого свідки. Він витяг ножа й почав нахвалятися:

— Кого-б мені зарізати? Підійшов до Давиденка.

— Хочеш, заріжу? Хочеш?

— Та відійди геть! — легко штовхнув його Давиденко.

— Хочеш? — знову спитав Сухотеплий.

— Ну, ріж — жартуючи відповів Давиденко і в цюж мить повалився на підлогу з смертельною раною в грудях...

— Води! — тільки простогнав він і вмер.

— За що вбив? — не знаю — були товаришами — якось мертво-холодно відповідає судові вбийник.

„Деґенеративний психопат— стверджує судова медична експертиза.

— Один був у мене син, — каже пригноблено судові батько Сухотеплого.

— Були у нього і раніш „ножеві" випадки. „Судіть його за все вже разом, — закінчує нещасний дідусь.

Окружний суд засудив душогуба на 4 роки тюрми.